

Institut za
javne financije

NEWSLETTER

doi: 10.3326/nlh.2023.4

Povremeno glasilo
Instituta za javne
financije

#04

Zagreb, siječanj 2023.

Zagreb,
siječanj 2023.

#04

NEWSLETTER

PRIKAZI RADOVA

3

Progresivnost poreza i društveno blagostanje
uz različite poglede na nejednakost

Veća politička zastupljenost žena povećava proračunsku
transparentnost u hrvatskoj lokalnoj samoupravi

Analiza utjecaja odabranih usluga
poduzetničkih inkubatora na njihovu uspješnost

ODRŽANE KONFERENCIJE, PREDAVANJA, RADIONICE

18

PUBLIKACIJE INSTITUTA

23

Progresivnost poreza i društveno blagostanje uz različite poglede na nejednakost

Pripremili: Marko Ledić, Ivica Rubil i Ivica Urban

Postizanje progresivnosti poreza trebalo bi biti motivirano povećanjem društvenoga blagostanja u skladu s preferencijama društva prema preraspodjeli, a ne kao cilj sâm po sebi. Uvažavajući činjenicu da različiti ljudi imaju različite poglede na nejednakost i pripadajuće pristupe mjerenju progresivnosti, potrebno je raspolagati s konceptualnim okvirom za analizu utjecaja progresivnosti poreza na društveno blagostanje. U ovome prikazu predstavlja se takav jedinstveni okvir, koji obuhvaća uobičajeni i čitav niz alternativnih pogleda, a primijenjen je u analizi hrvatskoga poreznog sustava u 2017.

Prema poznatoj klasifikaciji funkcija javnih financija Richarda Musgravea, jedna je od glavnih funkcija javnih financija preraspodjelna. Naime, usto što se javnim приходima i rashodima, namjerno ili nenamjerno, utječe na alokaciju resursa (alokacijska funkcija) i makroekonomsko upravljanje (stabilizacijska funkcija), njima se provodi i preraspodjela dohotka od kućanstava s višim

dohodcima prema onima s nižim dohodcima. Važnost se potonje funkcije ogleda u činjenici da se u javnim raspravama o poželjnosti uvođenja novih i reformi postojećih fiskalnih instrumenata, kako na prihodnoj strani (porezi i doprinosi) tako i na rashodnoj strani (socijalne naknade i drugi izdatci), gotovo neizostavno postavlja pitanje njihovih preraspodjelnih obilježja. Utoliko je potrebno da analiza fiskalnih instrumenata raspolaže alatima kojima se preraspodjelna obilježja pojedinih instrumenata mogu mjeriti i međusobno uspoređivati.

U analizama se uobičajeno postavlja pitanje je li određeni instrument, primjerice porez na dohodak, progresivan, regresivan ili neutralan. Najjednostavnije rečeno, ali nedovoljno precizno za analitičke svrhe, progresivan je onaj porez koji više opterećuje kućanstva s višim dohotkom prije oporezivanja (bruto dohodak). Analogno tome, pri regresivnome porezu teret se smanjuje s povećanjem dohotka. Naposljetku, pri neutralnome porezu opterećenje je isto za sve, bez obzira na visinu dohotka. Nepreciznost ove jednostavne neformalne karakterizacije proizlazi iz toga što postoje različiti pogledi na tvrdnju da teret poreza raste ili pada s povećanjem dohotka, odnosno da je teret isti pri svim razinama dohotka. U ekonomskoj literaturi uobičajilo se poistovjećivanje poreznoga tereta s takozvanom prosječnom poreznom stopom (PPS), koja je jednaka omjeru iznosa poreza i bruto dohotka. Ovo shvaćanje, prema kojemu je teret izražen relativno, u odnosu na dohodak, utjelovljeno je u najpoznatijoj mjeri progresivnosti – Kakwanijevu indeksu progresivnosti. Ako PPS raste (pada) s povećanjem bruto dohotka, Kakwanijev indeks bit će pozitivan (negativan), što znači da je porez progresivan (regresivan). Ako je pak PPS isti pri svim razinama dohotka, Kakwanijev će indeks

biti jednak nuli, što znači da je porez neutralan, odnosno proporcionalan. Tipični stupnjeviti porez na dohodak, u kojemu granične stope rastu za više porezne razrede, progresivan je prema ovome pristupu. Također, neizravni porezi (npr. porez na dodanu vrijednost, trošarine) tipično su regresivni, a doprinosi (približno) neutralni prema ovome pristupu.

Alternativa je opisanomu relativnom pristupu pristup koji možemo nazvati apsolutnim. Teret poreza ovdje je poistovjećen s apsolutnim iznosom poreza, pa je tako porez progresivan (regresivan) ako iznos porezne obveze raste (pada) s povećanjem dohotka, a neutralan ako svi plaćaju isti iznos poreza. Prema ovom pristupu svi su značajni porezi u modernim poreznim sustavima progresivni i teško je navesti primjer regresivnoga poreza, dok je vjerojatno najbolji primjer neutralnoga „poreza” radio-televizijska pretplata (ako je se shvati kao porez).

U pozadini ovih dvaju alternativnih pristupa zapravo su različiti pogledi na mjerenje nejednakosti, naime relativni pogled i apsolutni pogled, koji se razlikuju po tome kakve su promjene distribucije dohotka potrebne, a da pritom ne utječu na razinu dohodovne nejednakosti. Prema relativnome pogledu, koji se uobičajio kao standardan, nejednakost ostaje nepromijenjena ako se svima dohodak poveća ili smanji za isti relativni iznos, dakle po istoj stopi. Ako veći dohodci rastu (padaju) po većoj (manjoj) stopi, nejednakost se prema relativnome pogledu povećava; također, ako manji dohodci rastu (padaju) po većoj (manjoj) stopi, nejednakost se smanjuje. S druge strane, prema apsolutnome pogledu nejednakost se ne mijenja ako dohodak svima poraste ili se smanji za isti iznos. Ako veći dohodci rastu (padaju) za veći (manji) iznos, nejednakost se prema apsolutnome pogledu povećava; također,

ako manji dohodci rastu (padaju) za veći apsolutni iznos, nejednakost se smanjuje.

Međutim, relativni pogled i apsolutni pogled samo su dva moguća pogleda na nejednakost. Naime, u literaturi je pokazano da se radi o dvama pogledima koji predstavljaju ekstremne poglede na suprotnim krajevima cijeloga jednog neprekidnog spektra pogleda. Dakle, uz ova dva ekstremna, čista pogleda, načelno gledano, postoji mnoštvo intermedijarnih pogleda, konceptualiziranih kao mješavine relativnoga i apsolutnoga. Stoga, konceptualno, osim apsolutnoga i relativnoga pristupa mjerenju progresivnosti, postoje i intermedijarni pristupi.

Treba naglasiti kako je moguće da je određeni porez progresivan prema nekim pogledima, a regresivan ili neutralan prema nekim drugim pogledima iz cijeloga spektra. Najbolji je primjer porez na dodanu vrijednost, koji je u svojoj tipičnoj pojavnosti progresivan prema apsolutnome i intermedijarnim pogledima blizu apsolutnoga, neutralan prema jednome intermedijarnom pogledu te regresivan prema relativnome i intermedijarnim pogledima blizu relativnoga. Relevantnost intermedijarnih pogleda na nejednakost empirijski je utvrđena eksperimentalnim anketama, gdje je pokazano da, osim ispitanika s relativnim i apsolutnim pogledom na nejednakost, postoji i nezanemariv dio ispitanika čiji su odgovori u skladu s intermedijarnim pogledima. Načelno, to može značiti da i u populaciji postoje ne samo pojedinci s apsolutnim ili relativnim pogledom nego i oni s intermedijarnim te da bi oni, ako bi bili upitani, podržali odgovarajuće pristupe mjerenju progresivnosti poreza.

Progresivnost poreza, prema kojemu god pristupu mjerili, nije ili barem ne bi trebala biti politički cilj sâm po sebi. Kao i svi drugi elementi fiskalne politike i javnih politika općenito, postizanje (određene razine) progresivnosti poreza trebalo bi biti motivirano povećanjem društvenoga blagostanja. Stoga je potrebno, uvažavajući činjenicu da različiti ljudi imaju različite poglede na nejednakost i pripadajuća shvaćanja progresivnosti, raspolagati s konceptualnim okvirom za analizu utjecaja progresivnosti poreza na društveno blagostanje. U članku „[Tax progressivity and social welfare with a continuum of inequality views](#)” (*International Tax and Public Finance*, 2022) [Marko Ledić](#) (Ekonomski fakultet u Zagrebu), [Ivica Rubil](#) (Ekonomski institut, Zagreb) i [Ivica Urban](#) (Institut za javne financije) razvili su konceptualni okvir za analizu gubitka društvenoga blagostanja uslijed oporezivanja, koji uzima u obzir relativni i apsolutni pogled na nejednakost kao ekstremne poglede, kao i cijeli spektar intermedijarnih pogleda između dvaju ekstrema.¹ Konceptualni okvir temelji se na generalizaciji nedavno razvijenoga okvira koji u obzir uzima samo apsolutni i relativni pogled na nejednakost (vidjeti članak Kakwani i Son, 2021. „[Normative Measures of Tax Progressivity: an International Comparison](#)”, *Journal of Economic Inequality*).

Ovaj okvir omogućuje dekompoziciju promjene – naime, gubitka – društvenoga blagostanja uslijed oporezivanja na tri konstitutivna elementa, od kojih je glavni element onaj koji mjeri doprinos

¹ Rad je financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom Utjecaj poreza i socijalnih naknada na raspodjelu dohotka i ekonomsku efikasnost (*ITBIDEE*) (IP-2019-04-9924).

progresivnosti, regresivnosti ili neutralnosti poreza, ovisno o odabranome pogledu na nejednakost iz spektra pogleda. Preostala dva elementa mjere: (i) gubitak blagostanja uslijed neutralnoga poreza koji osigurava isti prihod kao i stvarni analizirani porez te (ii) gubitak blagostanja uslijed preslagivanja poreznih obveznika nakon oporezivanja u odnosu na situaciju prije oporezivanja (osoba A ima veći neto dohodak, a manji bruto dohodak od osobe B). Potonja dva elementa uvijek su izvori gubitka blagostanja, koji se dodatno povećava ako je porez regresivan, smanjuje ili potpuno poništava ako je porez progresivan ili se pak ne mijenja ako je porez neutralan. Time se uspostavlja eksplicitna veza između progresivnosti/regresivnosti/neutralnosti poreza, s jedne strane, i društvenoga blagostanja, s druge strane. Pokazuje se također da je doprinos progresivnosti/regresivnosti/neutralnosti jednak poopćenomu Kakwanijevu indeksu progresivnosti, koji postaje standardni Kakwanijev indeks progresivnosti u slučaju relativnoga pogleda na nejednakost, odnosno koeficijent koncentracije poreza s obzirom na distribuciju bruto dohotka u slučaju apsolutnoga pogleda na nejednakost. Izveden je i pokazatelj koji pokazuje koliko se više (manje) prihoda može ubrati stvarnim progresivnim (regresivnim) porezom u odnosu na hipotetički neutralni porez koji uzrokuje isti gubitak blagostanja kao stvarni progresivni (regresivni) porez.

Ovaj konceptualni okvir primijenjen je na analizu učinaka poreza na blagostanje u Hrvatskoj. U tu je svrhu korišten mikrosimulacijski model poreza i socijalnih naknada EUROMOD, nadograđen modulom za simulaciju neizravnih poreza (poreza na dodanu vrijednost i trošarina). Analiza se odnosi na porezni sustav kakav je bio na snazi 2017., a razmatrane su tri skupine poreza – porez na

dohodak s prirezom, doprinosi za obvezna osiguranja i neizravni porezi, kao i sve tri skupine grupirane zajedno. Rezultati pokazuju da svaka kuna poreznoga prihoda, kada razmatramo sve tri skupine poreza zajedno, dovodi do gubitka blagostanja od 62 lipe. Veći gubitak blagostanja uzrokuju neizravni porezi (83 lipe), a manji doprinosi (56 lipa) i porez na dohodak s prirezom (27 lipa). Razlike su uvjetovane razlikama u progresivnosti i regresivnosti. Porez na dohodak s prirezom i doprinosi su progresivni prema svim pogledima na nejednakost, s time da je porez na dohodak s prirezom progresivniji. Doprinosi pri relativnome pogledu postaju gotovo neutralni. Najzanimljiviji su neizravni porezi, koji su progresivni pri apsolutnome pogledu i intermedijarnim pogledima na polovini spektra bližoj apsolutnomu pogledu, dok su regresivni pri relativnome pogledu i pogledima na polovini spektra bližoj relativnomu pogledu. Na dijelu spektra gdje su progresivni, neizravni porezi tek su blago progresivni, znatno manje nego porez na dohodak s prirezom i doprinosi. Uslijed progresivnosti poreza na dohodak s prirezom i doprinosa njima se ubire više prihoda (2,5 do 3,8 puta u slučaju poreza na dohodak s prirezom, 1,2 do 1,8 puta u slučaju doprinosa) nego što bi se moglo prikupiti neutralnim porezom uz jednak gubitak blagostanja. Pri neizravnim porezima njihova progresivnost u dijelu spektra pogleda pri kojima su progresivni omogućuje najviše 20 % veće prihode. Nasuprot tome, u dijelu spektra gdje su neizravni porezi regresivni regresivnost onemogućuje da se ubere najviše oko 80 % prihoda koji bi se mogli ubrati neutralnim porezom uz jednak gubitak blagostanja.

Ukratko, hrvatski je porezni sustav kao cjelina progresivan i ta progresivnost znatno umanjuje potencijalni gubitak blagostanja uslijed oporezivanja u usporedbi s neutralnim sustavom koji

prikuplja isti iznos prihoda. Kada bi hrvatski porezni sustav bio neutralan, isti bi se porezni prihodi mogli ubrati samo uza znatno veći gubitak blagostanja od onoga koji stvara stvarni sustav (iz 2017.). Ili, drukčije rečeno, ako bi se stvarni sustav zamijenio neutralnim te ako bi se istodobno željelo da gubitak blagostanja bude jednak onome koji stvara tekući sustav, to bi bilo moguće samo po cijenu manjih prihoda.

Veća politička zastupljenost žena povećava proračunsku transparentnost u hrvatskoj lokalnoj samoupravi

Pripremio: Branko Stanić

Analiza utjecaja zastupljenosti žena u lokalnoj izvršnoj i predstavničkoj vlasti na proračunsku transparentnost općina i gradova u Hrvatskoj provedena za razdoblje od 2014. do 2019. otkrila je važnost ravnomjerne rodne zastupljenosti. Potvrđeno je da veća zastupljenost žena u lokalnim vijećima doprinosi višoj razini proračunske transparentnosti, pa je za bolje upravljanje u jedinicama lokalne samouprave potrebno kontinuirano promicati rodnu uravnoteženost.

Proračunska transparentnost povećava vidljivost fiskalnih radnji te omogućava građanima konstruktivnije uključ enje u planiranje proračuna te kontrolu trošenja proračunskih sredstava. Na taj se

način smanjuje mogućnost neodgovornoga ponašanja vlasti, odnosno loše upravljanje javnim sredstvima često povezano s koruptivnim aktivnostima. Dobar i dosljedan javni nadzor proračuna može, primjerice, otkriti odstupanja izvršenih od planiranih proračunskih sredstava, što je valjan razlog za uključenje u lokalno proračunsko odlučivanje. Međutim, različite su razine proračunske transparentnosti među općinama i gradovima. Niska proračunska transparentnost ne daje dobar temelj za kvalitetno sudjelovanje u lokalnim proračunskim procesima. Zbog toga su se, sad već brojna, istraživanja fokusirala na utvrđivanje odrednica proračunske transparentnosti. Glavne su odrednice uglavnom ekonomske prirode, npr. dohodak, fiskalni kapacitet, stopa nezaposlenosti, ali i političke, poput političkoga spektra i drugih pokazatelja rezultata izbora. No, osim tih temeljnih odrednica, nova istraživanja pokazuju i važnost rodne ravnoteže, odnosno veće zastupljenosti žena u lokalnoj izvršnoj i predstavničkoj vlasti. Istraživanja su pokazala da su (grado)načelnice i vijećnice pristupačnije svom biračkom tijelu, otvorenije za sugestije i osjetljivije na želje i potrebe glasača. Također se ističe da žene na važnim političkim pozicijama promiču uključivanje i sudjelovanje građana te pružaju bolju i konstruktivniju interakciju i komunikaciju od svojih muških kolega. To je bila glavna motivacija istraživačkoga rada „[Gender \(dis\)balance in local government: how does it affect budget transparency?](#)” (*Economic Research – Ekonomska Istraživanja*, 2022), u kojemu je [Branko Stanić](#) (Institut za javne financije) analizirao zastupljenost žena u lokalnim predstavničkim i izvršnim tijelima i njezin utjecaj na proračunsku transparentnost u hrvatskim općinama i gradovima.

Istraživanje je provedeno u okviru [projekta Hrvatske zaklade za znanost](#) koristeći se jedinstvenom bazom podataka koja sadrži

godišnja mjerenja proračunske transparentnosti, zastupljenost žena u lokalnim izvršnim i predstavničkim tijelima te druge ekonomske i političke varijable za lokalnu razinu vlasti. Autor se koristio panel-podacima iz razdoblja od 2014. do 2019. te najprije prikazao deskriptivnu analizu na uzorku svih hrvatskih općina i gradova. Zatim je Poissonovom regresijom istražio utjecaj zastupljenosti žena u lokalnoj izvršnoj i predstavničkoj vlasti na razinu lokalne proračunske transparentnosti.

Deskriptivna je analiza ukazala na izuzetno malen broj žena u lokalnoj izvršnoj vlasti. U promatranim dvama izbornim ciklusima samo je 8 % načelnica, dok njihovi muški kolege čine čak 92 %. Kada je riječ o udjelu žena u lokalnim vijećima, velike su razlike među općinama i gradovima – od 0 % do 67 %, a u prosjeku samo 21 %. U razdoblju od 2014. do 2019. u prosjeku je samo 26 % općina i gradova objavilo sve tražene proračunske dokumente, a čak 10 % nije objavilo nijedan traženi dokument.² Rezultati Poissonove regresije potvrdili su da veća zastupljenost žena u lokalnim vijećima pozitivno utječe na razinu proračunske transparentnosti općina i gradova. To je u skladu s teorijskom podlogom ovoga istraživanja u kojoj se ističe kako žene donose nove perspektive i stavove prema proračunskome procesu i objavljivanju informacija te zbog transparentnijega i inkluzivnijega pristupa lakše rješavaju informacijsku asimetriju od muškaraca. Rezultati za (grado)načelnice nisu važni, vjerojatno i zbog izuzetno niska udjela

² Na mrežnoj stranici Instituta za javne financije dostupne su detaljne *informacije o načinu mjerenja proračunske transparentnosti*.

žena u lokalnoj izvršnoj vlasti, što onemogućuje robusnu analizu utjecaja na proračunsku transparentnost.³

Autor je istaknuo i nekoliko implikacija ovoga istraživanja na javne politike. Osim rodni kvota na kandidacijskim listama na lokalnim izborima, središnja bi vlast trebala razmotriti i druge načine ispravljanja rodne neravnoteže, poput boljega dodjeljivanja hijerarhijskih pozicija ženama na kandidacijskim izbornim listama i kontinuiranoga promicanja aktivnosti koje potiču ravnomjernu rodnu zastupljenost. Političke bi se stranke na svim razinama vlasti trebale pridržavati ravnomjerne rodne zastupljenosti prilikom sastavljanja kandidacijskih lista žele li poboljšati otvorenost proračunskoga procesa. Na koncu, i same žene trebaju preuzeti odgovornost, ohrabriti se na ulazak u politiku i kandidirati na lokalnim izborima.

³ Neki autori čak ističu da u okruženju s izraženom rodnom neravnotežom žene nerijetko preuzimaju „muški” način upravljanja kako bi se nosile s prijetnjama društvenoga identiteta (queen bee fenomen).

Analiza utjecaja odabranih usluga poduzetničkih inkubatora na njihovu uspješnost

Pripremio: Bojan Morić Milovanović

Poduzetnički inkubatori imaju važnu ulogu u pružanju podrške malim i srednjim poduzećima kako na lokalnoj tako i na regionalnoj razini. Poduzetnički inkubatori nude širok spektar usluga te su u svome razvoju u posljednja dva desetljeća znatno napredovali od pukoga pružanja usluge najma poslovnoga ili radnoga prostora do pružanja cijeloga niza specijaliziranih usluga. Istraživanje je pokazalo kako isključivo financijske usluge te usluge umrežavanja imaju pozitivan utjecaj na uspješnost inkubatora u Hrvatskoj.

Poduzetnički inkubatori ubrajaju se u poduzetničke potporne institucije koje imaju za cilj pružiti podršku malim i srednjim poduzećima, posebice poduzetnicima početnicima. Njihovo osnivanje najčešće je rezultat inicijativa lokalne i regionalne razine te su po pravnome obliku uspostavljeni kao poduzeća u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Budući da

dosada nije provedeno sveobuhvatno istraživanje fokusirano na uspješnost poduzetničkih inkubatora u Hrvatskoj, osnovna motivacija **Bojana Morića Milovanovića** (Institut za javne financije) i **Željke Tutić** (Ministarstvo financija Republike Hrvatske) u članku „**Utjecaj odabranih usluga hrvatskih poduzetničkih inkubatora na njihovu uspješnost**” (*Poslovna izvrsnost*, 2021) odnosila se na pružanje odgovora na pitanje jesu li potporne usluge inkubatora pozitivno povezane s uspješnošću inkubatora te, ako jesu, koje pojedinačne potporne usluge utječu na uspješnost.

U istraživanju su sudjelovali voditelji, odnosno direktori 34 od ukupno 62 inkubatora koja trenutno posluju u Hrvatskoj, a koji su identificirani na temelju podataka iz Jedinственog registra poduzetničke infrastrukture. Podatci su prikupljeni anketnim upitnikom. Istraživanje je pokazalo kako isključivo financijske usluge i usluge umrežavanja imaju pozitivan utjecaj na uspješnost inkubatora te kako postoji znatna povezanost između promatrane 23 od 32 usluge koje inkubatori pružaju i uspješnosti inkubatora. Detaljnije rečeno, za uspješnost inkubatora važno je njihovo pružanje infrastrukturnih usluga, među kojima su: pristup internetu, usluge čajne kuhinje ili kantine, sobe za sastanke, IT oprema i namještaj te zakup poslovnoga prostora. Od financijskih usluga, znatno su povezane usluge pristupa fondovima rizičnoga kapitala, pružanje zajmova, pružanje početnoga kapitala, pristup kapitalu poslovnih anđela te usluga financiranja autorskih prava. Nadalje, od usluga umrežavanja, povezivanje sa stanarima, povezivanje sa stručnjacima, povezivanje sa zaposlenicima inkubatora, povezivanje s financijskim akterima te povezivanje s kontaktima iz industrije znatno je povezano s uspješnošću inkubatora. Za uspješnost inkubatorâ važno je i njihovo pružanje pravnih usluga i usluga

upravljanja ljudskim resursima, među kojima se ističu pomoć u oporezivanju i pomoć pri zapošljavanju. Naposljetku, s uspješnošću inkubatora znatno su povezane sljedeće usluge poslovnoga savjetovanja: izrada marketinškoga plana, pristup bazama podataka, poslovno obučavanje, razvoj poslovnoga plana, radionice te pomoć pri odlasku na konferencije i sajmove.

U praktičnome smislu ovo istraživanje može poslužiti voditeljima inkubatora jer je u radu pružen pregled osnovnih usluga koje inkubatori pružaju te je ustanovljena povezanost utjecaja usluga s uspješnošću inkubatora. Stoga, osim prethodno navedenih usluga, osnivači i voditelji inkubatora trebaju staviti veći naglasak na financijske usluge te na usluge umrežavanja kao osnovnih pokretača uspješnosti inkubatora. Također, rezultati ovoga istraživanja mogu biti od znatne koristi i državnim odnosno javnim institucijama te nevladinim odnosno neprofitnim organizacijama u izradi javnih politika namijenjenih povećanju kvalitete te održivosti poduzetništva.

Dodijeljena nagrada Zaklade *Prof. dr. Marijan Hanžeković* za 2022.

Već 23 godine zaredom Zaklada nagrađuje najbolje znanstvene radove s ciljem promicanja financijskih znanosti i poticanja znanstvenika i stručnjaka, posebice mlađih, da se bave tom znanstvenom disciplinom.

Ove godine nagradu u redovitoj kategoriji – 50 000 kuna, diplomu i medalju – dobila je **Tihana Škrinjarčić** iz **Hrvatske narodne banke** za rad „Introducing a composite indicator of cyclical systemic risk in Croatia: possibilities and limitations”, koji će se objaviti u časopisu *Public Sector Economics*. Nažalost, zbog nedovoljne kvalitete prijavljenih radova nagrada u studentskoj kategoriji nije dodijeljena.

Autorica se u radu bavi izgradnjom kompozitnoga pokazatelja koji bi obuhvatio relevantnu dinamiku pojedinačnih pokazatelja potrebnih za razumijevanje financijskoga ciklusa. Analizira prednosti i nedostatke raznih pristupa, odabir pokazatelja, njihove transformacije, način agregiranja podataka i konačne interpretacije i komunikacije s javnošću.

Odbor za dodjelu nagrade 2022. činili su Vjekoslav Bratić (Institut za javne financije), Milan Deskar Škrbić (Hrvatska narodna banka), Tomislav Globan (Ekonomski fakultet u Zagrebu), Katarina Ott (Institut za javne financije) i Marina Tkalec (Ekonomski institut, Zagreb).

Predavanje

Optimalno oporezivanje

Egbert Jongen, istraživač u *CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis* i predavač na *Sveučilištu u Leidenu*, održao je 10. studenoga 2022. u Institutu za javne financije predavanje o optimalnome oporezivanju. Prema teoriji optimalnoga oporezivanja, porezni sustav trebalo bi dizajnirati tako da se, uz primjenu određenih ograničenja, maksimira funkcija socijalnoga blagostanja. Optimalan porezni raspored ovisi o preferencijama društvenoga planera o preraspodjeli dohotka, o raspodjeli individualnih sposobnosti i dohotka te o ponašanju pojedinaca u kontekstu promjene graničnih poreznih stopa, odnosno o elastičnosti ponude rada i oporezivoga dohotka. Područje optimalnoga oporezivanja jedna je od najpopularnijih tema u ekonomici javnoga sektora, a njegova primjena može pružiti iznimno važne praktične rezultate za ekonomsku politiku.

Predavanje je održano za članove znanstvenoga projekta *Utjecaj poreza i socijalnih naknada na raspodjelu dohotka i ekonomsku efikasnost*, koji financira Hrvatska zaklada za znanost, a sastojalo se od dvaju dijelova: teorijskoga pregleda i primjene za Nizozemsku.

Konferencija

Public Sector Economics 2022 – Ageing and Long-Term Care

Institut za javne financije okupio je 21. listopada 2022. na međunarodnoj znanstvenoj konferenciji ugledne predavače i istraživače koji su analizirali trenutno stanje dugotrajne skrbi diljem svijeta, razmijenili iskustva i ponudili moguća rješenja za sve veće izazove koje će starenje stanovništva donijeti sustavu dugotrajne skrbi.

Bilo je riječi o razlikama u privatnome i javnome financiranju, povezanosti sustava zdravstva i sustava dugotrajne skrbi, nejednakostima u pružanju skrbi, novčanim naknadama, utjecaju dugotrajne skrbi na sudjelovanje u tržištu rada, mogućnostima kreditiranja starijih osoba, problemu nedovoljnoga broja medicinskih sestara i njegovatelja te nizu drugih pitanja.

Uvodna predavanja održali su uvaženi stručnjaci Francesca Colombo, voditeljica [Odjela za zdravstvo OECD-a](#), i Joan Costa-i-Font, profesor na [London School of Economics and Political Scienceu](#). Sudionicima konferencije uvodno su se obratili Dubravka Šuica, potpredsjednica Europske komisije za demokraciju i demografiju, Marko Primorac, ministar financija, i Marin Piletić, ministar rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. Više informacija, [prezentacije](#) kao i [snimke predavanja](#) i [sesija](#) dostupni su na mrežnoj stranici konferencije.

Prezentacija

Fiskalna transparentnost, participacija, odgovornost i ljudska prava

Časopis *Public Sector Economics* i njegov izdavač, Institut za javne financije, organizirali su 18. listopada 2022. virtualnu prezentaciju koju je moderirao **Branko Stanić**, u kojoj su autori – Claudio Columbano, Maria Emilia Mamberti i Olivia Minatta – predstavili svoje članke iz časopisa.

Columbano je predstavio baze podataka o srednjoročnim fiskalnim i ekonomskim predviđanjima i novi indeks fiskalne transparentnosti – mjeru u kojoj vlade objavljuju svoja vlastita očekivanja o budućim fiskalnim i ekonomskim kretanjima. **Mamberti i Minatta** obradile su odnos i međusobne utjecaje fiskalne transparentnosti, participacije, odgovornosti i ljudskih prava kao i njihovo značenje za vlade i građane.

Columbano, Mamberti i Minatta predstavnici su sve brojnijih stručnjaka koji se bave tim temama želeći doprinijeti boljoj fiskalnoj politici, dobromu upravljanju, smanjenju korupcije i, naposljetku, poboljšanju kvalitete života građana.

Cjelokupna **snimka** prezentacije dostupna je na mrežnim stranicama Instituta.

Prezentacija

Odnos reformi javnih politika i produktivnosti, ulaganja, zaposlenosti i dohotka po stanovniku

Časopis *Public Sector Economics* i njegov izdavač, Institut za javne financije, organizirali su virtualnu prezentaciju Balázsa Égerta, voditelja Odjela za kvantificiranje ekonomskih reformi pri [Odjelu za ekonomiju OECD-a](#), „[Public policy reforms and their impact on productivity, investment and employment: New evidence from OECD and non-OECD countries](#)”.

Predstavljanje se temelji na članku – objavljen u časopisu – koji procjenjuje ekonomske ishode reformi javnih politika. Autor nalazi da se propisi koji potiču konkurentnost na tržištima roba i usluga mogu povezati s boljim ekonomskim rezultatima, a fleksibilniji propisi tržišta rada s višim stopama zaposlenosti. Snažna je i veza nižih prepreka ulasku i blaže državne kontrole nad poslovnim sektorom, s jedne strane, te većih zaliha kapitala i viših stopa zaposlenosti, s druge. Kvaliteta institucija snažno utječe i na ekonomske ishode. Reforme politika međusobno djeluju jedna na drugu – smanjujući i pojačavajući međusobne učinke. Prezentaciju je moderirao [Dubravko Mihaljek](#), voditelj operativnoga, monetarnoga i ekonomskoga odjela [Banke za međunarodna poravnanja](#) u Baselu, a [snimka](#) predavanja dostupna je na mrežnim stranicama Instituta.

Osvrti Instituta za javne financije

Periodična publikacija *Osvrti Instituta za javne financije* nasljednik je ranijih Institutovih izdanja *Aktualnih osvrta* i *Newslettera*. U *Osvrtima* istraživači komentiraju aktualna fiskalna zbivanja i analiziraju teme iz područja ekonomike javnoga sektora. Namijenjeni su zainteresiranoj javnosti i medijima.

U 2022. je objavljeno pet *Osvrta*:

br. 129 – „*Imigracija kao rješenje za manjak radne snage u dugotrajnoj skrbi*” / Marijana Bađun

br. 128 – „*Porezno opterećenje dohotka od rada za mlade osobe*” / Ivica Urban

br. 127 – „*Integritet javne nabave i upravljanje u energetske sektoru u jugoistočnoj Europi*” / Vjekoslav Bratić, Martina Pezer, Branko Stanić

br. 126 – „*Proračunska transparentnost županija, gradova i općina: studeni 2021. – travanj 2022.*” / Mihaela Bronić, Marija Opačak, Katarina Ott, Miroslav Petrušić, Simona Prijaković, Branko Stanić

br. 125 – „*Otvorenost proračuna središnje države: Hrvatska zabilježila blagi pad u odnosu na prethodni krug istraživanja*” / Mihaela Bronić, Josip Franić

Public Sector Economics

U zadnjemu tematskom broju časopisa *Public Sector Economics* gostujući urednici **Yamini Aiyar**, **Rolf Alter** i **Linda Bilmes** odabrali su članke o izazovima učinkovitoga upravljanja potrebna za postizanje održivoga razvoja na lokalnim razinama vlasti. Odabrani članci propituju: Kako su se niže razine vlasti diljem svijeta promijenile i prilagodile? S kojim su se političkim i provedbenim izazovima suočile? Koje su mjere provele? Kako? Koje su političke implikacije? Jesmo li išta naučili? Jedna od ključnih poruka jest da su za napredak neophodni kreativnost i predanost.

Objavljen je i **poziv za predaju radova** za novi tematski broj u kojemu tražimo radove koji bi pridonijeli povijesnim, empirijskim, teorijskim i *policy* analizama učinaka inflacije na javne financije u 2020-ima. Cilj je doznati više o tome kako inflacija djeluje na državne proračune; kako utječe na fiskalne pozicije i fiskalne politike; kako se odražava na javne politike i cjelokupni javni sektor. Gostujući je urednik tematskoga broja **Dubravko Mihaljek**, voditelj operativnoga, monetarnoga i ekonomskoga odjela **Banke za međunarodna poravnanja** u Baselu, a rok je za predaju radova 1. veljače 2023. Više informacija kao i predložene teme mogu se pronaći na [mrežnoj stranici časopisa](#).

Prema pokazateljima *Scimago Journal & Country Ranka (SJR)* za 2021., časopis *Public Sector Economics* svrstan je u treći kvartil (Q3) i na 34. je mjestu (od ukupno 161) među hrvatskim časopisima indeksiranim u bazi *Scopus*, što je znatan pomak u odnosu na 2020., kada je bio u četvrtome kvartilu (Q4) i na 80. mjestu.

U području *Economics, Econometrics and Finance* časopis je na prvome mjestu u Hrvatskoj.

Public Sector Economics znanstveni je časopis u izdanju Instituta za javne financije koji objavljuje članke iz područja ekonomike javnoga sektora – teorijske, empirijske i *policy* analize uloge i funkcioniranja javnoga sektora na makroekonomskim, sektorskim i mikroekonomskim razinama, kako na razvijenim tržištima tako i na onima u razvoju. Nastao je 1976. pod imenom *Financijska praksa* (kasnije *Financijska teorija i praksa*), a od 2011. objavljuje se samo na engleskome jeziku pod nazivom *Financial Theory and Practice*. Od 2017. časopis mijenja ime u *Public Sector Economics* te izlazi kao elektronička publikacija.

Godišnje se objavljuju četiri broja i svi su radovi dostupni u otvorenome pristupu na [službenoj mrežnoj stranici časopisa](#).

Do 2021. pojedini članci objavljeni u časopisu koji su bili zanimljivi široj čitateljskoj publici u Hrvatskoj prevodili su se na hrvatski i objavljivali u izdanju *Odabrani prijevodi*.

Ostale publikacije

Institut za javne financije ima bogatu izdavačku djelatnost te, uz *knjige* iz područja javnih financija, izdaje i stručne časopise – *Porezni vjesnik* i *Carinski vjesnik*.

Osim časopisa objavljuju se i posebni brojevi u kojima se obrađuju teme iz hrvatskog poreznog, carinskog i trošarinskog sustava te sustava carinske i izvancarinske zaštite.

Za časopise pišu stručnjaci iz Porezne uprave i Carinske uprave koji donose novine iz zakonodavstva, korisne primjere iz prakse, upute i mišljenja te odgovaraju na pitanja iz struke. Namijenjeni su poslodavcima, poreznim savjetnicima, knjigovodstvenim servisima te fizičkim i pravnim osobama koje se u svojem radu susreću s poreznim i carinskim temama.

U 2022. objavljeno je osam posebnih brojeva: *Opći porezni zakon s komentarom i sudskom praksom*, *Analiza zakonodavnog prijedloga za kryptoimovinu u Europskoj uniji*, *Automatska razmjena informacija – priručnik*, *Smjernice za postupak zajedničkog dogovaranja – MAP*, *Inozemni dohodak (obveznici i načini izvještavanja)*, *Primjeri popunjavanja Obrasca JOPPD*, *Oporezivanje motornih vozila u praksi Carinske uprave*, *Provedba mjera naplate duga u okviru nadzornog i ovršnog postupanja*.

NEWSLETTER

Stručni časopisi za 2023. godinu (pretplata) kao i brojne knjige – udžbenici, monografije i prijevodi – mogu se naručiti putem [narudžbenice](#).

NEWSLETTER

Povremeno glasilo
Instituta za javne
financije

Institut za javne financije javni je znanstveni institut, usmjeren na ekonomska, pravna i institucionalna pitanja javnih financija i javnoga sektora.

Newsletter Instituta za javne financije povremeno je glasilo u kojemu se objavljuju kratki prikazi radova kojima su autori/suautori istraživači Instituta za javne financije, a objavljeni su u znanstvenim časopisima ili radnim materijalima o kojima zainteresirani čitatelji više mogu doznati s pomoću poveznica.

U *Newsletteru* se najavljuju događanja, projekti i publikacije Instituta za javne financije te se izvještava o njima.

Izdavač:

Institut za
javne financije

Smičiklasova 21, Zagreb

Tel.: (+385 1) 4886 444

Faks: (+385 1) 4819 365

E-adresa: ured@ijf.hr

